

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1996-1997

28 JANVIER 1997

Projet de loi spéciale portant exécution temporaire et partielle de l'article 125 de la Constitution**RAPPORT**

FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES
INSTITUTIONNELLES
PAR M. **VANDENBERGHE** (1)

Le 5 décembre 1996, M. Loones a déposé une proposition de révision de l'article 125 de la Constitution (doc. Sénat, n° 1-493/1, 1996-1997).

Le 12 décembre 1996, une proposition de loi spéciale portant exécution partielle de l'article 125 de la Constitution a également été déposée à la Chambre des représentants (doc. Chambre, n° 833/1

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs : MM. Swaelen, président, Caluwé, Coveliers, De Decker, Desmedt, Erdman, Goris, Happart, Hotyat, Lallemand, Mme Milquet, MM. Moens, Nothomb, Van Hauthem et Vandenberghe, rapporteur.
2. Autres sénateurs : MM. Loones et Vandembroeke.

Voir :

Documents du Sénat :

1-501 - 1996/1997 :

N° 1 : Projet de loi spéciale transmis par la Chambre des représentants.

N°s 2 et 3 : Amendements.

(1) Les annexes seront distribuées ultérieurement.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1996-1997

28 JANUARI 1997

Ontwerp van bijzondere wet houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 125 van de Grondwet**VERSLAG**

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE INSTITUTIONELE
AANGELEGENHEDEN
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **VANDENBERGHE** (1)

Op 5 december 1996 diende de heer Loones een voorstel van herziening van artikel 125 van de Grondwet in (Gedr. St., Senaat, nr. 1-493/1, 1996-1997).

Op 12 december 1996 werd in de Kamer van volksvertegenwoordigers een voorstel van bijzondere wet houdende gedeeltelijke uitvoering van artikel 125 van de Grondwet ingediend (Stuk, Kamer,

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren Swaelen, voorzitter, Caluwé, Coveliers, De Decker, Desmedt, Erdman, Goris, Happart, Hotyat, Lallemand, mevrouw Milquet, de heren Moens, Nothomb, Van Hauthem en Vandenberghe, rapporteur.
2. Andere senatoren : de heren Loones en Vandembroeke.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

1-501 - 1996/1997 :

Nr. 1 : Ontwerp van bijzondere wet overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Nrs. 2 en 3 : Amendementen.

(1) De bijlagen zullen later worden rondgedeeld.

— 1996/1997). Cette proposition a été calquée sur la proposition de loi portant exécution partielle de l'article 103 de la Constitution (doc. Chambre, n° 832/1 — 1996/1997).

Cette dernière proposition de loi concerne la responsabilité pénale des membres du gouvernement fédéral. C'est là une des matières visée à l'article 74, 2°, de la Constitution, qui constitue dès lors une matière monocratérale. La proposition de loi spéciale concerne la responsabilité pénale des membres des gouvernements de communauté et de région, ainsi que des secrétaires d'État régionaux. En vertu des articles 125 et 126 de la Constitution, cette matière doit être réglée par une loi adoptée à la majorité spéciale, pour laquelle les deux Chambres sont compétentes sur un pied d'égalité (art. 77, premier alinéa, 4°, de la Constitution).

La Chambre des représentants a adopté, le 16 décembre 1996, la proposition de loi et la proposition de loi spéciale. Le projet de loi portant exécution temporaire et partielle de l'article 125 de la Constitution a été transmis au Sénat le même jour.

En raison de leur contenu similaire, la proposition de M. Loones et le projet de loi spéciale ont été discutés en même temps par la Commission des Affaires institutionnelles du Sénat.

La commission a soumis le projet de loi spéciale aux Conseils de communauté et de région pour information et avis. Leurs avis figurent à l'annexe 1.

Au cours de la première réunion, qui s'est tenue le 16 janvier 1997, ont été posées un certain nombre de questions à propos de la Constitution et de la procédure pénale, que la commission a décidé de soumettre aux professeurs Franchimont, Bosly et Verdussen. Ces questions et réponses qui leur ont été données par les personnes consultées figurent à l'annexe 2.

Au cours de la deuxième réunion, le 23 janvier 1997, le Premier ministre a remis aux membres de la commission une note analysant les notions d'«arrestation» et de «partie civile» dans le cadre de la loi d'exécution de l'article 125 de la Constitution. Cette note constitue l'annexe 3.

I. EXPOSÉ INTRODUCTIF DU PREMIER MINISTRE ET DE M. LOONES

Le Premier ministre rappelle que le texte du projet de loi spéciale à l'examen est quasi identique à celui de la loi portant exécution temporaire et partielle de l'article 103 de la Constitution. Le projet à l'examen présente toutefois une différence importante: il règle la responsabilité pénale d'une personne qui est à la

nr. 833/1 — 1996/1997). Dit voorstel werd gemodeleerd naar het wetsvoorstel houdende gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet (Stuk, Kamer, nr. 832/1 — 1996/1997).

Dit laatste wetsvoorstel betreft de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de leden van de federale regering. Dit is een aangelegenheid in de zin van artikel 74, 2°, van de Grondwet, en dus een monocratérale aangelegenheid. Het voorstel van bijzondere wet betreft de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de leden van de gemeenschaps- en gewestregeringen, evenals van de gewestelijke staatssecretarissen. Deze aangelegenheid moet krachtens de artikelen 125 en 126 van de Grondwet worden geregeld door een bijzondere-meerderheidswet, waarvoor beide Kamers op voet van gelijkheid bevoegd zijn (art. 77, eerste lid, 4°, van de Grondwet).

Op 16 december 1996 werden het wetsvoorstel en het voorstel van bijzondere wet aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers. Het ontwerp van bijzondere wet houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 125 van de Grondwet werd diezelfde dag naar de Senaat overgezonden.

Het voorstel van de heer Loones en het ontwerp van bijzondere wet werden wegens hun inhoudelijke samenhang gelijktijdig besproken door de Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden van de Senaat.

De commissie legde het ontwerp van bijzondere wet ter informatie en ter advies voor aan de Gemeenschaps- en de Gewestraden. De adviezen zijn opgenomen in bijlage 1.

Tijdens de eerste vergadering op 16 januari 1997 rezen een aantal strafprocesrechtelijke en constitutionele vragen op, die de commissie voorlegde aan de professoren Franchimont, Bosly en Verdussen. De vragen, evenals de antwoorden van de geconsulteerde academici, zijn opgenomen in bijlage 2.

Tijdens de tweede vergadering op 23 januari 1997 overhandigde de eerste minister aan de leden van de commissie een nota waarin de begrippen «aanhouding» en «burgerlijke partij» in het kader van de uitvoeringswet van artikel 125 van de Grondwet worden geanalyseerd. Deze nota vormt bijlage 3.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE EERSTE MINISTER EN DE HEER LOONES

De eerste minister brengt in herinnering dat de tekst van het voorliggend ontwerp van bijzondere wet vrijwel identiek is aan de tekst van de wet houdende tijdelijke en gedeeltelijke uitvoering van artikel 103 van de Grondwet. Een belangrijk verschilpunt is wel dat het voorliggende ontwerp een rege-

fois membre ou ancien membre du gouvernement fédéral et membre ou ancien membre d'un gouvernement de communauté ou de région.

La réglementation est temporaire et partielle: la loi spéciale n'est applicable que jusqu'au 1er janvier 1998 et ne règle pas la responsabilité civile des ministres.

Le Premier ministre insiste pour que le projet à l'examen soit traité avec célérité. Il est en outre important de maintenir le parallélisme avec la réglementation arrêtée pour les ministres fédéraux.

Le texte a été établi en concertation avec le procureur général près la Cour de cassation et le gouvernement et a été déposé à la Chambre sous la forme d'une proposition de loi.

Le projet de loi spéciale part du principe que les procédures à suivre pour l'information et l'instruction doivent correspondre autant que possible aux règles générales de la procédure pénale. C'est pourquoi il est proposé, pour les poursuites contre un ministre, que le procureur général près de la Cour de cassation exerce le pouvoir d'un procureur du Roi et qu'un conseiller à cette cour exerce les pouvoirs d'un juge d'instruction.

Les actes d'information sont effectués par le procureur général ou sur la réquisition de celui-ci. Il a été convenu avec le collègue des procureurs généraux que, pour ce faire, il peut faire appel aux parquets. Le conseil concerné joue le rôle de chambre des mises en accusation.

La nature temporaire de la loi spéciale présente un double avantage: d'une part, elle permet d'acquérir une expérience qui pourra s'avérer utile lors de l'élaboration de la réglementation définitive, d'autre part, elle empêche que l'on ne s'endorme sur ses lauriers avant d'aboutir à une réglementation définitive.

Il est d'ailleurs également nécessaire que la responsabilité civile des ministres soit réglée définitivement.

*
* *

L'auteur de la proposition de révision de l'article 125 de la Constitution vise essentiellement à élargir l'autonomie constitutive du Conseil de la Région wallonne, du Conseil de la Communauté française et du Conseil flamand. Sa proposition vise à accorder à chacun de ces conseils la compétence pour régler le statut juridique des membres de leur gouvernement.

Les conseils s'inspireront plus que probablement, pour cette matière, du règlement applicable aux

ling bevat voor de strafrechtelijke aansprakelijkheid van een persoon die tegelijkertijd lid of gewezen lid van de federale regering is en lid of gewezen lid van een gemeenschaps- of gewestregering.

Het betreft een tijdelijke en gedeeltelijke regeling: de bijzondere wet is slechts van kracht tot 1 januari 1998 en bevat geen regeling van de burgerlijke aansprakelijkheid van de ministers.

De eerste minister dringt aan op een snelle behandeling van het voorliggende ontwerp. Het is bovendien belangrijk dat het parallelisme met de regeling voor de federale ministers gehandhaafd blijft.

De tekst, opgesteld in overleg met de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en met de regering, werd in de Kamer ingediend als een wetsvoorstel.

Het ontwerp van bijzondere wet gaat uit van het beginsel dat de procedures van het opsporings- en gerechtelijk onderzoek zo nauw mogelijk moeten aansluiten bij de algemene regels van het strafprocesrecht. Om die reden wordt voorgesteld dat, voor de vervolging van een minister, de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie de bevoegdheden van een procureur des Konings zou uitoefenen en een raadsheer in dat hof de bevoegdheden van een onderzoeksrechter.

De opsporingsdaden worden verricht door de procureur-generaal of op zijn vordering. Met het college van procureurs-generaal werd overeengekomen dat hij daartoe een beroep kan doen op de parketten. De betrokken Raad vervult de rol van de Kamer van Inbeschuldigingstelling.

Het tijdelijke karakter van de bijzondere wet houdt een dubbel voordeel in: enerzijds kan men ervaring opdoen die nuttig kan zijn voor het uitwerken van een definitieve regeling, anderzijds houdt men de druk op de ketel met het oog op de definitieve regeling.

De noodzaak aan een definitieve regeling stelt zich overigens ook voor de burgerlijke aansprakelijkheid van de ministers.

*
* *

De auteur van het voorstel tot herziening van artikel 125 van de Grondwet beoogt voornamelijk een uitbreiding van de constitutieve autonomie van de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad en de Franse Gemeenschapsraad. Zijn voorstel strekt ertoe elk van deze raden de constitutieve bevoegdheid inzake de rechtspositie van de leden van hun regering toe te kennen.

Hoogstwaarschijnlijk zullen de raden zich voor deze aangelegenheid spiegelen aan de regeling voor

membres du gouvernement fédéral, mais il est à souligner qu'ils ont eux-mêmes la responsabilité d'élaborer leur propre règlement.

Le Conseil de la Communauté germanophone et le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale ne disposent pas de l'autonomie constitutive. Il convient de régler le statut juridique de leurs gouvernements selon la procédure applicable aux membres du gouvernement fédéral, à la condition de remplacer l'intervention de la Chambre des représentants par celle du conseil devant lequel le ministre est politiquement responsable.

II. DISCUSSION GÉNÉRALE

Un membre demande si la loi spéciale sera applicable aux instructions en cours. Les actes d'information et d'instruction déjà accomplis valablement sous l'empire de l'ancienne loi ne seront-ils pas annulés à la suite de l'entrée en vigueur de la nouvelle loi? Qu'advient-il des dossiers déjà transmis par le parquet à un conseil? Qu'advient-il des dossiers transmis par un conseil à la Cour de cassation pour instruction complémentaire?

La même question se pose en ce qui concerne les dossiers qui n'ont pas encore été portés devant un conseil ou devant la Cour de cassation. Si, par exemple, une instruction a déjà été ouverte par un membre du Comité supérieur de contrôle, les actes d'information devront-ils être effectués à nouveau par le procureur général près la Cour de cassation ou sur sa réquisition lorsque la nouvelle loi entrera en vigueur? En effet, selon l'article 3 projeté, les actes d'information ne peuvent être effectués que par le procureur général près la Cour de cassation lui-même.

L'on peut, enfin, se demander si le procureur général près la Cour de cassation devra vérifier si l'information, voire le début de l'instruction, a été effectué avant l'entrée en vigueur de la loi spéciale conformément à l'article 125 et surtout à l'interprétation qui en a été donnée généralement et dernièrement par le procureur général près la Cour d'appel de Bruxelles dans des affaires récentes, à savoir qu'une information ne peut être continuée dès qu'un ministre apparaît impliqué et que, dans ce cas le dossier devait être soumis au conseil concerné.

Le Premier ministre renvoie au rapport de la Chambre. Il y est confirmé, à plusieurs reprises, que la loi projetée vise à régler la procédure. Une nouvelle loi concernant des règles procédurales est applicable en tout cas aux procès en cours, quelle que soit la phase dans laquelle ceux-ci se trouvent, à

de leden van de federale regering, maar het verdient aanbeveling dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het uitwerken van hun eigen regeling.

De Raad van de Duitstalige Gemeenschap en de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bezitten geen constitutieve autonomie. De rechtspositie van hun regeringen moet worden geregeld volgens de procedure die geldt voor de federale regeringsleden, met dien verstande dat de tussenkomst van de Kamer van volksvertegenwoordigers er vervangen wordt door die van de Raad waarvoor de minister politiek verantwoordelijk is.

II. ALGEMENE BESPREKING

Een lid vraagt of de ontworpen bijzondere wet van toepassing zal zijn op de lopende onderzoeken. Zullen de reeds gestelde opsporings- en onderzoeksdaden die geldig werden verricht onder het regime van de oude wet, niet ongeldig worden verklaard ten gevolge van de inwerkingtreding van de nieuwe wet? Wat gebeurt er met de dossiers die door het parket reeds werden bezorgd aan een Raad? Wat gebeurt er met de dossiers die door een Raad voor verder onderzoek werden verzonden naar het Hof van Cassatie?

Dezelfde vraag stelt zich voor dossiers die nog niet voor een raad of voor het Hof van Cassatie zijn beland. Indien er reeds een onderzoek werd gestart door — bijvoorbeeld — een lid van het Hoog Comité van Toezicht, moeten de opsporingsdaden dan opnieuw worden verricht door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie of op zijn vordering wanneer de nieuwe wet in werking treedt? Volgens het ontworpen artikel 3 mag immers alleen de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie opsporingsdaden verrichten.

Men kan zich tenslotte afvragen of de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie moet nagaan of het opsporingsonderzoek en zelfs het begin van het gerechtelijk onderzoek vóór de inwerkingtreding van de bijzondere wet gevoerd werd overeenkomstig artikel 125 en vooral overeenkomstig de interpretatie die er algemeen en onlangs nog is aan gegeven door de procureur-generaal bij het Hof van Beroep van Brussel in recente rechtsgedingen, nl. dat een opsporingsonderzoek niet kan worden voortgezet zodra een minister betrokken lijkt en dat het dossier in dat geval voorgelegd moet worden aan de betrokken Raad.

De eerste minister verwijst naar het verslag van de Kamer. Daarin wordt meermaals bevestigd dat het hier een wet betreft die de rechtspleging regelt. Een nieuwe wet inzake procedureregels is steeds van toepassing op de hangende rechtsgedingen, ongeacht de fase waarin het rechtsgeding zich bevindt, op

condition qu'il n'y ait pas encore eu de décision quant au fond. Les dossiers qui ont déjà été transmis à la Cour de cassation seront donc, eux aussi, examinés selon la nouvelle loi, quelle que soit la mission dont a été chargée la Cour de cassation.

Les actes d'information et d'instruction accomplis valablement sous l'empire de l'ancienne loi resteront dès lors valables après l'entrée en vigueur de la nouvelle loi.

Un membre dit ne pas comprendre pourquoi le conseil concerné doit donner, en application de l'article 3, deuxième alinéa, projeté, son autorisation pour l'arrestation. Ne suffit-il pas qu'il autorise la mise en détention préventive ?

Quelle signification doit-on donner, dans cet article, au terme «arrestation»? L'on peut difficilement prétendre qu'il s'agit de l'arrestation ordonnée par une juridiction de jugement en exécution d'un jugement ou d'un arrêt.

Par ailleurs, le conseiller instructeur peut, en vertu de l'article 3, deuxième alinéa, accomplir les actes couverts par l'autorisation. S'agit-il en l'occurrence de l'autorisation donnée par le conseil concerné de procéder à l'arrestation et à la mise en détention préventive ou de l'autorisation donnée par le membre du gouvernement concerné de prendre des mesures de contrainte ?

Un membre examine de plus près l'article 3, deuxième alinéa, qui prévoit que le conseil concerné doit autoriser l'arrestation et la mise en détention préventive. Le conseil ne doit donc pas donner son autorisation pour l'inculpation. Ne serait-il toutefois pas indiqué de prévoir que cette autorisation est aussi nécessaire pour l'inculpation? La réglementation que le Sénat vient d'approuver en ce qui concerne la levée de l'immunité parlementaire prévoit d'ailleurs, elle aussi, que la Chambre concernée doit autoriser l'inculpation d'un parlementaire.

Selon la proposition initiale de loi spéciale (doc. Chambre, n° 833/1 - 96/97), la mise en accusation n'était possible que si le conseil concerné l'autorisait. La disposition en question a été supprimée depuis parce que l'article 125 de la Constitution ne donne qu'aux seuls conseils le droit d'accuser les ministres. Une disposition qui prévoirait que les conseils peuvent autoriser le procureur général près la Cour de cassation d'accuser un membre du gouvernement serait inconstitutionnelle.

Aucune autorisation n'est donc nécessaire en ce qui concerne l'inculpation. L'article 61*bis* du Code d'instruction criminelle, proposé à l'article 10 du projet de loi relatif à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction,

voorwaarde dat nog geen beslissing ten gronde werd genomen. Ook de dossiers die reeds aan het Hof van Cassatie werden gezonden, zullen dus verder worden behandeld volgens de nieuwe wet, ongeacht de opdracht waarmee het Hof van Cassatie werd belast.

De opsporings- en onderzoeksdaden die geldig werden verricht onder het regime van de oude wet, blijven bijgevolg ook geldig wanneer de nieuwe wet in werking treedt.

Een lid begrijpt niet waarom de betrokken Raad overeenkomstig het ontworpen artikel 3, tweede lid, zijn toestemming moet geven voor de aanhouding. Volstaat het niet dat de Raad zijn toestemming geeft voor de voorlopige hechtenis ?

Welke betekenis moet men in dit artikel geven aan het begrip «aanhouding»? Het kan bezwaarlijk betrekking hebben op de aanhouding die door een vonnisgerecht wordt bevolen ter uitvoering van een vonnis of een arrest.

Voorts kan de raadsheer-onderzoeker krachtens artikel 3, tweede lid, de handelingen verrichten waarvoor toestemming is verleend. Gaat het om de toestemming van de betrokken Raad voor de aanhouding en de voorlopige hechtenis of gaat het om de toestemming van het betrokken regeringslid om dwangmaatregelen te kunnen nemen ?

Een lid gaat dieper in op artikel 3, tweede lid, dat de toestemming van de betrokken Raad voorschrijft voor de aanhouding en de voorlopige hechtenis. De Raad hoeft dus geen toestemming te geven voor de inverdenkingstelling. Zou het echter niet raadzaam zijn die toestemming ook voor de inverdenkingstelling te vereisen? De recent door de Senaat goedgekeurde regeling voor de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid voorziet trouwens ook in de toestemming van de betrokken Kamer voor de inverdenkingstelling van een parlementslid.

Luidens het oorspronkelijke voorstel van bijzonder wet (Gedr. St. Kamer, nr. 833/1 — 96/97) was ook de inbeschuldigingstelling slechts mogelijk mits de betrokken Raad daartoe zijn toestemming gaf. Later werd dit geschrapt, op grond van de overweging dat artikel 125 van de Grondwet alleen de raden het recht geeft ministers in beschuldiging te stellen. Het zou ongrondwettelijk zijn mochten de Raden hun toestemming geven aan de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie om een regeringslid in beschuldiging te stellen.

Voor de inverdenkingstelling is dus geen toestemming vereist. Het artikel 61*bis* van het Wetboek van Strafvordering, zoals voorgesteld in artikel 10 van het wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspeling in het stadium van het opsporingson-

prévoit toutefois que le juge d'instruction peut procéder à l'inculpation de toute personne contre laquelle existent des indices sérieux de culpabilité.

Or, l'inculpation d'un ministre aura inévitablement d'importantes répercussions psychologiques et politiques. Comment un ministre peut-il encore remplir ses fonctions comme il se doit quand un conseiller instructeur a jugé qu'il existe des indices sérieux de culpabilité contre lui ?

L'intervenant ne comprend pas pourquoi la Chambre n'a pas maintenu l'inculpation parmi les actes qui ne peuvent être accomplis qu'avec l'autorisation du conseil concerné.

Un autre membre estime que le conseiller instructeur ne peut pas avoir le droit d'inculper un ministre. Il y a, en effet, lieu de se demander si l'inculpation n'est pas déjà un élément de la mise en accusation, dont le prononcé relève des privilèges constitutionnels du conseil concerné ? Si la réponse est non, il faudra prévoir en tout cas que l'inculpation ne sera possible qu'avec l'autorisation du conseil concerné.

Un autre problème se pose cependant lorsque le conseiller instructeur entend un ministre sans lui faire prêter serment. C'est une manière de l'inculper implicitement, dans la mesure où l'interrogatoire d'un inculpé a toujours lieu sans prestation de serment.

Un membre exprime certaines réserves à propos de l'article 5 projeté. Cet article définit la procédure applicable dans certains cas. Dans sa rédaction actuelle, il règle le cas d'une personne qui est à la fois membre du gouvernement fédéral et d'une autre gouvernement. Il ne règle pas les multiples autres cas, comme celui dans lequel l'intéressé est à la fois membre d'un gouvernement de communauté et membre d'un gouvernement de région.

L'article 5 ne s'applique pas à un ministre de communauté ou de région qui n'a jamais été ministre fédéral. Par contre, s'il a été ministre fédéral, à une certaine époque, il est concerné par l'article 5.

L'article 5 ne concerne pas le ministre qui est à la fois ministre de communauté et ministre de région, et qui n'a jamais été ministre fédéral. Celui-ci reste soumis à une double procédure, parce que les conseils sont «concernés» l'un et l'autre au sens des articles 2 à 4. En revanche, s'il a un jour été ministre fédéral, il tombe sous l'application de l'article 5 et la procédure à suivre est «celle qui s'applique aux membres du dernier gouvernement auquel il a appartenu». Suffit-il qu'il y ait un jour de décalage entre la démission de l'intéressé d'un gouvernement

derzoek en het gerechtelijk onderzoek, bepaalt evenwel dat een onderzoeksrechter een persoon in verdenking kan stellen wanneer er ernstige aanwijzingen van schuld tegen die persoon bestaan.

Nu, indien een minister in verdenking wordt gestel, heeft dit onvermijdelijk een grote psychologische en politieke weerslag. Hoe kan een minister zijn functie nog naar behoren uitoefenen wanneer een raadsheer-onderzoeker besloten heeft dat er ernstige aanwijzingen van schuld tegen hem bestaan ?

Het lid begrijpt niet waarom de Kamer de inverdenkingstelling niet behouden heeft als één van de handelingen waarvoor de toestemming van de betrokken Raad vereist is.

Een ander lid is van oordeel dat de raadsheer-onderzoeker niet het recht kan hebben een minister in verdenking te stellen. Maakt de inverdenkingstelling immers reeds geen deel uit van de inbeschuldigingstelling, die zelf het grondwettelijk voorrecht van de betrokken Raad is ? Indien het antwoord op die laatste vraag negatief is, moet in ieder geval worden bepaald dat de inverdenkingstelling slechts mogelijk is mits toestemming van de betrokken Raad.

Er rijst echter een bijkomend probleem wanneer de raadsheer-onderzoeker een minister hoort, doch niet onder ede. Impliciet stelt hij de minister dan in verdenking. De ondervraging van een verdachte gebeurt altijd zonder eedaflegging.

Een lid heeft bedenkingen bij het ontworpen artikel 5. Dit artikel bepaalt welke procedure van toepassing is voor bepaalde gevallen. Zoals het is opgesteld, wordt het geval geregeld van iemand die lid is van de federale regering en lid van een andere dan een federale regering. De vele andere gevallen waarin de betrokkene bij voorbeeld lid van een gemeenschapsregering en tegelijk van een gewestregering is, worden niet geregeld.

Indien een gemeenschaps- of gewestminister nooit federaal minister is geweest, dan is artikel 5 niet op hem van toepassing. Indien hij daarentegen wel ooit federaal minister is geweest, dan is artikel 5 wel op hem van toepassing.

Indien een minister terzelfder tijd gemeenschaps- en gewestminister is en hij nooit federaal minister is geweest, dan is artikel 5 niet op hem van toepassing en zou er voor hem nog steeds een dubbele procedure worden toegepast aangezien elk van beide raden «betrokken» is in de zin van de artikelen 2 tot 4. Indien hij daarentegen ooit federaal minister is geweest, dan is artikel 5 op hem van toepassing en de procedure die dan wordt toegepast, is «die welke van toepassing is op de leden van de regering waartoe hij het laatst heeft behoord». Is het dus

et sa démission de l'autre gouvernement pour que ce soit tel conseil et pas l'autre qui ait compétence en ce qui le concerne; cela signifie-t-il en quelque sorte que l'intéressé a pratiquement le choix? Est-ce bien normal et est-ce compatible avec le principe d'égalité?

Il ne s'agit sans doute que d'un exemple parmi d'autres, tant les possibilités de combinaison sont complexes (nombre de mandats, ordre de leur succession, fait commis dans ou en dehors de l'exercice des fonctions, etc.).

Ne faudrait-il pas vérifier de manière systématique si la règle de conflit proposée conduit à des solutions satisfaisantes et cohérentes dans les multiples cas de figure qui peuvent se présenter?

Plusieurs membres formulent des objections à l'encontre du critère utilisé dans l'article 5 projeté. Si l'on opte pour la procédure applicable aux membres du dernier gouvernement auquel la personne a appartenu, un conseil de communauté peut se trouver impliqué dans une procédure ouverte, contre un ancien ministre régional pour des actes qu'il aurait commis dans l'exercice de ses fonctions de ministre régional. Il serait préférable que l'on transmette le dossier en question à l'assemblée législative devant laquelle il était responsable politiquement.

Un membre ajoute que, conformément à l'article 125 de la Constitution, les conseils de communauté et de région, chacun pour ce qui le concerne, ont le droit d'accuser les membres de leur gouvernement et de les traduire devant la Cour de cassation. L'article 5 projeté est contraire à cette prescription constitutionnelle.

Un membre déclare que, pour tenir compte d'une autre objection constitutionnelle, l'on peut ajouter les mots «sans préjudice de l'article 103 de la Constitution et de la loi d'exécution de celui-ci...». Il en résulte toutefois que la double procédure reste applicable au membre d'un gouvernement communautaire ou régional qui est également membre ou ancien membre du gouvernement fédéral.

L'intervenant rappelle que les lois sur la responsabilité pénale des ministres du Roi — donc des membres du gouvernement fédéral — relèvent de la compétence exclusive de la Chambre des représentants. Le projet de loi spéciale règle toutefois la question de l'appréciation de la responsabilité pénale de ceux qui sont ou ont été membres du gouvernement fédéral et qui sont également ou ont également été membres d'un gouvernement de communauté ou de région.

Le projet de loi règle ainsi une matière qui relève de la compétence exclusive de la Chambre et viole dès lors l'article 74, 2°, de la Constitution.

voldoende dat er één dag ligt tussen het ontslag uit de ene regering en het ontslag uit de andere om te bepalen welk van beide raden bevoegd zal zijn en welke niet en heeft de betrokkene dan enigszins de keuze? Is dit normaal en verenigbaar met het principe van de gelijkheid?

Het gaat hier ongetwijfeld slechts om een van vele voorbeelden. De combinatiemogelijkheden zijn immers zeer complex (aantal mandaten, volgorde van uitoefening, feiten gepleegd tijdens of niet tijdens de uitoefening van het ambt, enz.).

Moet niet systematisch worden onderzocht of de voorgestelde regel voor de bevoegdheidsregeling tot bevredigende en coherente oplossingen leidt in de vele gevallen die zich kunnen voordoen?

Diverse leden hebben bezwaar tegen het criterium dat in het ontworpen artikel 5 wordt gehanteerd. Door te opteren voor de procedure die van toepassing is op de leden van de regering waartoe een persoon het laatst heeft behoord, kan een gemeenschapsraad betrokken worden in een procedure tegen een gewezen gewestminister voor daden die hij in de uitoefening van zijn ambt van gewestminister heeft gesteld. Het ware beter dat het dossier wordt doorverwezen naar de wetgevende vergadering waarvoor hij politiek verantwoordelijk was.

Een lid voegt daaraan toe dat, luidens artikel 125 van de Grondwet, de Gemeenschaps- en Gewestraden, ieder wat hem betreft, het recht hebben leden van hun regering in beschuldiging te stellen en hen te brengen voor het Hof van Cassatie. Het ontworpen artikel 5 druist in tegen dit grondwettelijk voorschrift.

Een lid verklaart dat een ander grondwettelijk bezwaar zou kunnen worden opgevangen door de toevoeging van de woorden «Onverminderd artikel 103 van de Grondwet en de uitvoeringswet van dat artikel...». Het gevolg is dan wel dat voor een lid van een gemeenschaps- of gewestregering, die tevens lid of gewezen lid van de federale regering is, een dubbele procedure blijft gelden.

Het lid herinnert eraan dat de wetten op de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de ministers van de Koning — dus van de federale regeringsleden — behoren tot de monocamerale bevoegdheid van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Het ontwerp van bijzondere wet regelt evenwel de beoordeling van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van huidige of gewezen federale regeringsleden indien zij tevens huidige of gewezen lid van een gemeenschaps- of gewestregering zijn.

Daarmee regelt het ontwerp een aangelegenheid die behoort tot de monocamerale bevoegdheid van de Kamer en schendt het artikel 74, 2°, van de Grondwet.

Certes, l'article 2, § 1er, de la loi en projet limite le champ d'application de celle-ci aux poursuites dirigées contre un membre du gouvernement de communauté ou de région, mais, en raison de la formulation de l'article 5, un membre ou un ancien membre du gouvernement fédéral peut également tomber dans ledit champ d'application.

Le Premier ministre est d'accord pour considérer que l'article 5 en projet couvre non pas tous les cas de figure, mais les cas qui ont le plus de chance de se produire. Il faut garder à l'esprit que la loi spéciale cessera de sortir ses effets au 1er janvier 1998.

Pour ce qui est du conseil qui doit être associé à la procédure, l'on peut considérer, soit que c'est celui devant lequel le membre du gouvernement était politiquement responsable au moment des faits soit le dernier conseil devant lequel il a été responsable politiquement.

Un sénateur demande s'il ne pourrait pas y avoir un problème au cas où le membre du gouvernement en question ne serait pas issu d'une assemblée parlementaire. Le Premier ministre répond que cette question n'a aucune incidence sur la réglementation en projet. La procédure applicable est celle qui s'applique aux membres du dernier gouvernement auquel l'intéressé a appartenu.

Un membre souligne que l'article 125 de la Constitution dispose que la loi statuera quant à l'exercice de l'action civile par la partie lésée. En outre, la loi définira, également aux termes de l'article 125, les peines qui pourront être infligées aux membres des gouvernements de communauté et de région. La loi en projet ne contient cependant aucune disposition à ce sujet. L'on considère généralement, lorsque la loi est muette, que les dispositions du Code pénal sont applicables *mutatis mutandis*. Ne pourrait-on pas profiter de l'occasion pour le préciser de manière explicite dans la loi en projet? L'on pourrait en tout cas éviter ainsi les débats superflus comme ceux auxquels l'on a assisté dans le cadre de certains procès.

Le Premier ministre répond aux questions relatives à l'inculpation. Le texte initial de la proposition de loi spéciale prévoyait que l'arrestation, la mise en détention et la mise en accusation ne pouvaient intervenir qu'avec l'autorisation du conseil concerné. Comme l'article 125 dispose déjà que les conseils sont seuls à avoir le droit d'accuser les membres de leur gouvernement, la condition de l'autorisation préalable pour la mise en accusation n'a pas été retenue.

La loi spéciale doit-elle requérir l'autorisation du conseil pour ce qui est de l'inculpation? L'inculpation relève de l'instruction. Or, l'instruction — et

Artikel 2, § 1, van het ontwerp beperkt het toepassingsgebied weliswaar tot de vervolging van leden van een gemeenschaps- of gewestregering, maar ten gevolge van de bewoordingen van artikel 5 kunnen ook de leden of gewezen leden van de federale regering binnen het toepassingsgebied van de ontworpen bijzondere wet vallen.

De eerste minister is het eens met de opmerking dat het ontworpen artikel 5 niet alle hypothesen ondervangt, maar toch de meest waarschijnlijke. Men moet er overigens rekening mee houden dat de bijzondere wet slechts zal gelden tot 1 januari 1998.

Wat het aanknopingspunt betreft om uit te maken welke raad in de procedure betrokken wordt, heeft men de keuze tussen de Raad waarvoor het regeringslid politiek verantwoordelijk was op het ogenblik van de feiten, en de Raad waarvoor het lid het laatst politiek verantwoordelijk was.

Een senator vraagt of er geen probleem rijst indien het regeringslid een extraparlamenteair is. De eerste minister verklaart dat dit geen invloed heeft op de ontworpen regeling. De toepasselijke procedure is de procedure die van toepassing is op de leden van de regering waartoe de betrokkene het laatst heeft behoort.

Een lid merkt op dat artikel 125 van de Grondwet voorschrijft dat de wet bepalingen zal bevatten betreffende het instellen van de burgerlijke rechtsvordering door de benadeelde partij. Bovendien zal, eveneens luidens artikel 125, de wet bepalen welke straffen kunnen worden opgelegd aan de leden van de gemeenschaps- en gewestregeringen. Het ontwerp bepaalt ter zake echter niets. Traditioneel houdt men voor dat, bij stilzwijgen van de wet, de bepalingen van het Strafwetboek van overeenkomstige toepassing zijn. Kan men deze gelegenheid niet aangrijpen om dat uitdrukkelijk in de bijzondere wet te bevestigen? Zo vermijdt men alvast onnodige discussies, die zich in sommige rechtsgedingen hebben voorgedaan.

De eerste minister gaat in op de vragen betreffende de inverdenkingstelling. In het oorspronkelijke voorstel van bijzondere wet werd bepaald dat de betrokken raad zijn toestemming moest geven voor de aanhouding, de voorlopige hechtenis en de inbeschuldigingstelling. De toestemming voor de inbeschuldigingstelling werd niet behouden, vermits artikel 125 van de Grondwet reeds voorschrijft dat alleen de raden zelf de leden van hun regering in beschuldiging kunnen stellen.

Dient de bijzondere wet echter de toestemming van de raad te vereisen voor de inverdenkingstelling? De inverdenkingstelling maakt deel uit van het on-

donc l'inculpation — est en principe secrète. Il n'est donc pas souhaitable d'associer le conseil à l'inculpation.

En requérant une autorisation préalable pour ce qui est de l'inculpation, on risque de voir les juges d'instruction attendre le plus longtemps possible avant d'inculper un membre du gouvernement. Or, pendant toute la durée de cette attente, l'intéressé ne jouira d'aucuns des droits que lui conférerait l'inculpation.

Un membre objecte que le juge d'instruction ne peut pas reporter l'inculpation indéfiniment. Dès qu'il existe des indices de culpabilité suffisants, il doit prononcer l'inculpation. En continuant quand même à interroger le membre du gouvernement sous serment, il pose des actes d'instruction illégaux.

Un intervenant craint que l'inculpation, qui est une étape-clé de l'instruction, ne permette plus guère au ministre concerné d'encore exercer ses fonctions de manière satisfaisante.

Le Premier ministre demande que l'inculpation continue à figurer parmi les actes que le conseiller instructeur peut poser sans aucune intervention du conseil concerné. Comme elle est couverte par le secret de l'instruction, l'inculpation n'entrave pas de manière significative le bon exercice de la fonction ministérielle. Bien entendu, cela suppose que le conseiller instructeur respecte scrupuleusement le secret de l'instruction. Toutefois, si l'on devait décider de requérir l'autorisation préalable du conseil concerné pour ce qui est de l'inculpation, il serait pratiquement exclu que l'on puisse assurer le respect du secret.

Que l'autorisation du conseil concerné soit ou non requise pour ce qui est de l'inculpation, il faudra sans doute que le ministre inculqué démissionne. Néanmoins, si l'autorisation du conseil est requise, l'inculpé ne pourra plus se défendre sereinement, étant donné que le grand public connaîtra son dossier en détail.

Le membre réplique que l'enquête à charge d'un ministre n'est pas toujours menée avec l'objectivité et le sérieux nécessaires. L'on en a eu la preuve récemment. C'est pourquoi il convient de requérir l'autorisation du conseil concerné pour ce qui est de l'inculpation, de manière que l'on puisse mettre fin à temps à des poursuites relevant de l'irréflexion, de l'irresponsabilité ou de la provocation. En fin de compte, il s'agit davantage de protéger la fonction ministérielle que la personne du ministre lui-même.

Un membre convient que l'on ne peut éviter l'abus des procédures pénales qu'en prévoyant une série de garanties procédurales. Il convient de situer le

derzoek. Het onderzoek — en dus ook de inverdenkingstelling — is in beginsel niet openbaar. Het ware dan ook niet opportuun de raad te betrekken bij de inverdenkingstelling.

Men creëert daarmee trouwens het risico dat de onderzoeksrechters de inverdenkingstelling van een regeringslid zo lang mogelijk zullen uitstellen, wat dan weer als gevolg heeft dat het regeringslid geen aanspraak kan maken op de rechten die hij door de inverdenkingstelling verkrijgt.

Een lid werpt op dat een onderzoeksrechter de inverdenkingstelling niet eindeloos kan uitstellen. Zodra er ernstige aanwijzingen van schuld bestaan, moet hij in verdenking stellen. Als hij het regeringslid desondanks onder eed blijft ondervragen, stelt hij onwettige onderzoeksdaden.

Een lid vreest dat de inverdenkingstelling, als scharniermoment in het onderzoek tegen een minister, aan deze laatste nog nauwelijks ruimte laat om zijn ambt naar behoren te vervullen.

De eerste minister pleit ervoor de inverdenkingstelling te behouden als een van de daden die de raadsheer-onderzoeker kan verrichten zonder enige tussenkomst van de betrokken raad. Gedekt door het geheim van het onderzoek, legt de inverdenkingstelling geen wezenlijke hypotheek op de goede uitoefening van het ministerambt. Uiteraard veronderstelt dit dat de raadsheer-onderzoeker de geheimhoudingsplicht strikt naleeft. Indien men de inverdenkingstelling evenwel afhankelijk maakt van een toestemming van de betrokken raad, is de kans op geheimhouding vrijwel nihil.

Een in verdenking gestelde minister zal wellicht uit zijn ambt ontslag moeten nemen, ongeacht de vereiste van toestemming van de betrokken raad voor de inverdenkingstelling. Wanneer de toestemming van de raad evenwel vereist is, kan de in verdenking gestelde persoon zich niet meer sereen verdedigen, vermits zijn dossier bij het brede publiek in detail zal bekend zijn.

Het lid repliceert dat het onderzoek tegen een minister niet altijd met de nodige objectiviteit en ernst wordt gevoerd. Daarvan bestaan recente voorbeelden. Om die reden is het nuttig dat de betrokken raad zijn toestemming moet verlenen voor de inverdenkingstelling, zodat ondoordachte, onverantwoorde of tergende vervolgingen tijdig kunnen worden gestopt. Het gaat per slot van rekening om de bescherming van de ministeriële functie, niet zozeer om de persoon van de minister zelf.

Een lid stemt ermee in dat het misbruik van strafrechtelijke procedures alleen kan worden opgevangen door het inbouwen van een aantal procedurele

contrôle de l'action judiciaire dans le cadre de la phase adéquate de la procédure, c'est-à-dire pas trop tôt, mais pas trop tard non plus.

Le ministre inculqué sera probablement obligé de démissionner. Il importe, dès lors, qu'une action criminelle à charge d'un ministre ne soit pas engagée à la légère. C'est la raison pour laquelle la personne lésée ne peut pas engager une action criminelle en se constituant partie civile.

Un membre insiste pour que l'on inscrive ce dernier élément dans la loi d'application de l'article 125 de la Constitution.

Le Premier ministre estime que c'est superflu. Il cite le rapport de la commission de la Chambre, qui précise qu'il s'agit en l'occurrence d'un privilège de juridiction, qui, selon une jurisprudence constante de la Cour de cassation, entraîne l'irrecevabilité de la plainte de la partie civile (doc. Chambre, n° 832/5 - 1996/1997).

Un membre estime qu'il serait préférable de confirmer cette jurisprudence constante dans la loi elle-même. Une manière de procéder qui se fonde uniquement sur la pratique jurisprudentielle n'offre pas une sécurité juridique suffisante. En outre, l'on peut se demander quelle est la valeur d'une jurisprudence constante qui repose sur l'article 103 de la Constitution, alors qu'une nouvelle loi d'application de cet article est entrée en vigueur.

Il faut que la loi spéciale prévoie expressément, à l'instar du texte de l'article 59 adopté récemment par le Sénat, que seuls les officiers du ministère public ou les agents compétents peuvent engager l'action criminelle. Cependant, rien n'empêche la personne lésée de se constituer partie civile dès qu'un conseiller près la Cour de cassation a été désigné comme juge d'instruction.

Un autre membre dit partager ce point de vue. Au demeurant, il doute que l'article 125 de la Constitution accorde un privilège de juridiction aux membres des gouvernements de communauté et de région.

À propos de l'interprétation du mot «arrestation», qui figure à l'article 3, deuxième alinéa, le Premier ministre déclare que celui-ci vise l'arrestation telle qu'elle est réglée aux articles 1er et 2 de la loi sur la détention préventive ainsi qu'à l'article 5 de la C.E.D.H. Il s'agit de la privation de liberté à la suite d'une décision de la police ou du parquet, qui précède la délivrance d'un mandat d'arrêt par le juge d'instruction, laquelle permet de prononcer la mise en détention préventive à proprement parler.

L'intervenant estime qu'il est peu réaliste, dans ce cas, de vouloir maintenir le mot «arrestation» à

waarborgen. Het komt erop aan de controle op het rechterlijke optreden in de juiste procedurefase te situeren, niet te vroeg, maar ook niet te laat.

Waarschijnlijk zal de minister die in verdenking wordt gesteld, verplicht zijn af te treden. Het is dan ook belangrijk dat de strafvordering tegen een regeeringslid niet lichtvaardig wordt ingesteld. Om die reden heeft de benadeelde persoon niet de mogelijkheid om via een burgerlijke-partijstelling voor de onderzoeksrechter de strafvordering op gang te brengen.

Een lid dringt erop aan dat dit laatste uitdrukkelijk in de uitvoeringswet van artikel 125 van de Grondwet wordt ingeschreven.

De eerste minister acht dit overbodig. Hij citeert het verslag van de Kamercommissie waarin gepreciseerd wordt dat het hier een geval van voorrecht van rechtsmacht betreft, hetgeen volgens een vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie met zich brengt dat de klacht van de burgerlijke partij onontvankelijk is (Stuk, Kamer, nr. 832/5 — 1996/1997).

Een lid is van oordeel dat die vaste rechtspraak beter bevestigd wordt in de wettekst zelf. Een regeling die louter op een jurisprudentiële praktijk steunt, biedt onvoldoende rechtszekerheid. Wat is bovendien de waarde van een vaste rechtspraak die gegrond is op artikel 103 van de Grondwet nu een nieuwe uitvoeringswet van dat artikel van kracht is?

De bijzondere wet moet, naar het voorbeeld van de recent door de Senaat aangenomen tekst van artikel 59 van de Grondwet, uitdrukkelijk bepalen dat de strafvordering alleen door de ambtenaren van het openbaar ministerie of door de bevoegde ambtenaren kan worden opgestart. Niets belet echter dat de benadeelde zich burgerlijke partij stelt zodra een raadsheer bij het Hof van Cassatie is aangewezen als onderzoeksrechter.

Een ander lid treedt dit standpunt bij. Hij betwist overigens dat artikel 125 van de Grondwet aan de leden van de gemeenschaps- en de gewestregeringen een voorrecht van rechtsmacht verleent.

Wat de interpretatie van het woord «aanhouding» in artikel 3, tweede lid, betreft, verklaart de eerste minister dat hiermee de aanhouding bedoeld wordt zoals geregeld in de artikelen 1 en 2 van de wet op de voorlopige hechtenis, alsook in artikel 5 van het EVRM. Het betreft de vrijheidsbeneming als gevolg van een beslissing van de politie of van het parket die zich in de tijd situeert vóór het verlenen van een bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter, dat het startpunt vormt voor de eigenlijke voorlopige hechtenis.

Het lid is van oordeel dat in dat geval het weinig realistisch is het woord «aanhouding» te behouden

l'article 3, deuxième alinéa, projeté. En effet, selon l'article 3 projeté, dans sa vision actuelle, le conseil concerné doit autoriser l'arrestation administrative ou l'arrestation judiciaire, lesquelles ne peuvent pas dépasser, respectivement, 12 heures et 24 heures.

La commission constate que de nombreuses questions, concernant la procédure pénale et de nature constitutionnelle, ont été soulevées. Elle estime qu'il serait utile de demander l'avis des professeurs Franchimont, Bosly et Verdussen. Une liste de neuf questions sera soumise à ces experts (voir l'annexe 2).

Un membre souligne qu'il faudra, en tout état de cause, au moins apporter une solution définitive au problème posé par le texte de l'article 5. Il serait impensable qu'une assemblée statue sur les actes posés par un ministre, alors que ces actes ne la concernent pas. Il faut également trouver une solution au problème de la constitution de partie civile.

Un autre membre souligne que l'article 5 pose un problème d'ordre constitutionnel.

Le Premier ministre est d'avis qu'il faut faire un choix fondamental. D'un point de vue politique, il est nécessaire de proposer une solution à la problématique concrète à laquelle l'on se trouve actuellement confronté. Dans cet esprit, on peut se demander si le texte existant, qui est provisoire, constitue ou non une solution efficace.

Le Premier ministre communique qu'il dispose d'une note qui donne du texte actuel une interprétation permettant d'éviter toute contradiction avec l'article 59 de la Constitution. L'article 5 ne tient en effet pas compte de tous les cas de figure, mais est utile en tant que tel dans la perspective d'une modification de l'article 125 de la Constitution et de l'application définitive de cet article.

Un membre demande si la loi en projet s'applique aux dossiers en cours, c'est-à-dire aux dossiers qui, aujourd'hui, ont déjà été transmis à une assemblée.

Le Premier ministre répond que la loi sortira ses effets immédiatement.

L'intervenant signale qu'il existe un principe juridique fondamental qui veut que la défense bénéficie systématiquement du régime qui lui est le plus favorable.

Le Premier ministre réplique en renvoyant au rapport de la Chambre qui pose en principe que les règles du droit de procédure pénale relative aux compétences sont immédiatement applicables à toutes les procédures pour lesquelles aucune décision n'est encore intervenue quant au fond.

De l'avis du Premier ministre, si l'on interprète l'article 5 comme étant inconstitutionnel, il faudra, dans le régime définitif, adapter la Constitution elle-même.

in het ontworpen artikel 3, tweede lid. Het zou immers betekenen dat de toestemming van de betrokken raad moet worden verleend voor de bestuurlijke aanhouding of de gerechtelijke aanhouding, die respectievelijk slechts 12 en 24 uur kunnen duren.

De Commissie stelt vast dat talrijke vragen van strafprocesrechtelijke en constitutionele aard zijn gerezen. Zij acht het nuttig het advies in te winnen van de professoren Franchimont, Bosly en Verdussen. Een lijst met negen vragen zal aan deze deskundigen worden voorgelegd (zie bijlage 2).

Een lid merkt op dat hoedanook minstens een antwoord moet worden gegeven op het probleem dat wordt geschapen door de tekst van artikel 5. Het is ondenkbaar dat een assemblee beslist over daden van een minister die die assemblee niet aangaan. Ook het probleem van de burgerlijke-partijstelling moet worden opgelost.

Een ander lid beklemtoont dat het probleem dat artikel 5 stelt van constitutionele aard is.

De eerste minister stelt dat een fundamentele keuze moet worden gemaakt. Het is politiek nodig dat aan de concrete problematiek waarmee men actueel wordt geconfronteerd een oplossing wordt geboden, en in die geest kan de vraag worden gesteld of de bestaande, voorlopige tekst in dat opzicht al dan niet werkbaar is.

De eerste minister meldt over een nota te beschikken waarin een interpretatie van de huidige tekst wordt gegeven waardoor de tegenspraak met artikel 59 van de Grondwet kan worden vermeden. Artikel 5 ondervangt inderdaad niet alle hypothesen, doch is als zodanig wel bruikbaar, dit in het vooruitzicht van een wijziging van artikel 125 van de Grondwet en de definitieve uitvoering ervan.

Een lid vraagt of deze wet van toepassing is op lopende dossiers, op dossiers die dus reeds aan een assemblee zijn overgezonden.

De eerste minister antwoordt dat de wet onmiddellijk van toepassing zal zijn.

Het lid merkt op dat er een algemeen rechtsbeginsel bestaat dat stelt dat steeds de voor de verdediging meest gunstige regeling op deze van toepassing is.

De eerste minister repliceert met verwijzing naar het verslag van de Kamer, waarin het beginsel wordt vooropgesteld dat de regels van het strafrechtelijk procedurerecht met betrekking tot bevoegdheden onmiddellijk van toepassing zijn in elke procedure waarin nog geen beslissing ten gronde werd genomen.

De eerste minister meent dat wanneer artikel 5 als ongrondwettelijk wordt uitgelegd, men in de definitieve regeling moet komen tot een aanpassing van de Grondwet zelf.

Plusieurs membres de la commission affirment avec force que l'adoption du projet de loi portant exécution temporaire de l'article 125 de la Constitution ne peut, en aucun cas, orienter, de manière contraignante, l'élaboration de la loi définitive d'exécution éventuellement précédée d'une modification de l'article 125 même.

En outre, vu les imperfections de la réglementation à l'examen, il est nécessaire d'acter l'engagement moral que prend la commission d'élaborer, dans un délai de deux ou trois mois, un régime définitif. Comme le régime applicable aux communautés et régions est plus complexe que celui applicable à l'autorité fédérale, les concepts qui seront développés dans le cadre de l'article 125 de la Constitution, peuvent servir de fil d'Ariane pour l'exécution de l'article 103.

Les rapports que les professeurs Franchimont, Bosly et Verdussen ont rédigés à ce sujet serviront pleinement à préparer la réglementation définitive.

Un membre demande s'il ne serait pas judicieux de charger un groupe de travail d'étudier la modification de l'article 125 de la constitution. L'on éviterait ainsi de trop charger l'agenda de la commission.

Un membre répond que s'il est vrai qu'il n'y a pas de raison de créer un groupe de travail pour le projet de loi spéciale portant exécution temporaire de l'article 125, la chose peut être envisagée pour la réglementation définitive de la responsabilité ministérielle.

Un membre souligne que les Conseils de communauté et de région sont seuls compétents pour mettre en accusation les membres de leur gouvernements respectifs et les traduire devant la Cour de cassation. Il n'y a que deux exceptions possibles à ce principe et elles seront fixées par la loi. Ces exceptions portent sur la constitution de partie civile par la partie lésée et sur les crimes et délits que les membres des gouvernements de communauté ou de région auraient commis en dehors de l'exercice de leur fonction.

L'intervenant répète que la suppression de l'article 5 aboutira à des situations particulièrement complexes.

Un autre membre demande si l'on ne pourrait pas interpréter l'article 5 de telle sorte qu'il se rapporte uniquement aux actes qu'un ministre pose en dehors de l'exercice de sa fonction.

Un membre pose la question de savoir si le texte de l'article 5 peut être tout simplement supprimé. C'est le Conseil d'État qui a fait observer qu'il convenait de régler par une disposition légale expresse la situation spécifique d'une personne qui

Meerdere leden van de commissie bekrachtigen met klem dat de totstandkoming van de voorlopige uitvoeringswet van artikel 125 van de Grondwet op generlei wijze bindende gevolgen kan hebben ten aanzien van de uitwerking van de definitieve uitvoeringswet, mogelijks voorafgegaan door een wijziging van het artikel 125 zelf.

Bovendien moet, gelet op de onvolkomenheden van de voorliggende regeling, het moreel engagement van de commissie worden geacteerd dat binnen de 2 of 3 maanden de definitieve regeling een beslag zal krijgen. Aangezien de regeling voor de gemeenschappen en de gewesten ingewikkelder is dan de regeling voor de federale overheid, kunnen de concepten die worden uitgewerkt in het kader van artikel 125 van de Grondwet een leidraad zijn voor de uitvoering van artikel 103.

De verslagen die door de professoren Franchimont, Bosly en Verdussen in dit kader werden opgesteld, zullen ten volle dienen voor de voorbereiding van de definitieve regeling.

Een lid vraagt of het niet aangewezen is om met een werkgroep de wijziging van artikel 125 van de Grondwet te bestuderen, teneinde de dagorde van de commissie niet te zeer te belasten.

Een lid antwoordt dat er weliswaar geen enkele reden is om een werkgroep te vormen voor wat de voorlopige uitvoeringswet van artikel 125 betreft, doch dat de oprichting van een dergelijke werkgroep wel kan overwogen worden voor de definitieve regeling van de ministeriële aansprakelijkheid.

Een lid onderstreept dat de gemeenschaps- en de gewestraden een exclusieve bevoegdheid hebben leden van hun regering in beschuldiging te stellen en hen voor het Hof van Cassatie te brengen, en dat daarop slechts twee mogelijke uitzonderingen bestaan, die dan zullen worden bepaald door de wet. Die uitzonderingen betreffen de instelling van de burgerlijke rechtsvordering door de benadeelde partij, alsmede de misdaden en wanbedrijven die door de leden van de gemeenschaps- en gewestregeringen buiten de uitoefening van hun ambt mochten zijn gepleegd.

De spreker herhaalt dat wanneer men besluit tot het schrappen van artikel 5, dit tot zeer ingewikkelde toestanden zal leiden.

Een ander lid vraagt of artikel 5 niet zodanig kan worden uitgelegd dat het enkel betrekking heeft op dat de daden die zijn gesteld door de minister buiten de uitoefening van zijn functie.

Een lid stelt de vraag of de tekst van artikel 5 wel zonder meer kan worden geschrapt. Het is de Raad van State die de opmerking heeft gemaakt dat bij uitdrukkelijke wetsbepaling de specifieke situatie moet worden geregeld waarin een persoon terzelfder tijd

est à la fois membre ou ancien membre d'un gouvernement de communauté ou de région et membre ou ancien membre du gouvernement fédéral.

Le Premier ministre souligne que les actes posés par le passé en qualité de ministre d'un autre gouvernement doivent être considérés comme des actes posés hors l'exercice de la fonction ministérielle actuelle.

III. DISCUSSION DES ARTICLES

Article premier

L'article est adopté par 12 voix contre 1.

Article 2

M. Loones dépose les amendements 1er, 2 et 3. Ils sont de nature linguistique et ne concernent que le texte néerlandais. Le mot «hij» ne peut porter sur une membre. Il est donc remplacé par le mot «deze».

Les amendements de M. Loones portent respectivement sur l'article 2, l'article 4 (voir ces articles) et l'article 5 (voir ce dernier).

L'amendement n° 1 est rédigé comme suit:

«Remplacer, dans le texte néerlandais, les mots «die hij mocht hebben gepleegd» par les mots «die deze mocht hebben gepleegd.»

Justification

En néerlandais, le mot «lid» peut désigner une personne du sexe tant masculin que féminin. Être poursuivi pour des actes commis en tant que ministre ne peut être un privilège réservé aux hommes.

L'amendement est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

MM. Lallemand et consorts déposent un amendement n° 4, qui est rédigé comme suit:

«Compléter le § 1er de cet article par l'alinéa suivant:

«Par dérogation à l'alinéa 1er, la loi ne s'applique pas aux infractions commises dans l'exercice de la fonction de membre du gouvernement fédéral.»

L'amendement est adopté par 9 voix et 3 abstentions.

L'article ainsi amendé est adopté par 11 voix contre 1 et 1 abstention.

lid of gewezen lid van een gemeenschaps- respectievelijk gewestregering is en lid of gewezen lid van de federale regering.

De eerste minister wijst erop dat de daden die zijn gesteld in een vroegere hoedanigheid van minister van een andere regering moeten worden beschouwd als daden gesteld buiten de uitoefening van de huidige ministerfunctie.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Het artikel wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 1 stem.

Artikel 2

De heer Loones dient de amendementen 1, 2 en 3 in. De amendementen zijn van taalkundige strekking en betreffen alleen de Nederlandse tekst. Het woord «hij» kan niet slaan op een vrouwelijk lid, en wordt derwijze vervangen door «deze».

De amendementen van de heer Loones hebben respectievelijk betrekking op artikel 2, artikel 4 (zie aldaar) en artikel 5 (zie aldaar).

Het amendement nr. 1 luidt als volgt:

«In de Nederlandse tekst de woorden «die hij mocht hebben gepleegd» vervangen door de woorden «die deze mocht hebben gepleegd.»

Verantwoording

Het lid kan mannelijk of vrouwelijk zijn. Vervolgd worden als minister kan geen louter mannelijk voorrecht zijn.

Het amendement wordt bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden aangenomen.

De heer Lallemand c.s. dient amendement nr. 4 in dat luidt als volgt:

«Aan § 1 van dit artikel een nieuw lid toevoegen, luidende:

«In afwijking van het eerste lid is de wet niet van toepassing op misdrijven gepleegd tijdens de uitoefening van het ambt van lid van de federale regering.»

Het amendement wordt aangenomen met 9 stemmen, bij 3 onthoudingen.

Het aldus geamendeerde artikel wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 1 stem, bij 1 onthouding.

Article 3

MM. Erdman et consorts déposent un amendement n° 5, qui est rédigé comme suit:

«Insérer dans cet article un alinéa premier nouveau, libellé comme suit:

«Seuls les officiers du ministère public et les agents compétents peuvent intenter les poursuites en matière répressive mentionnées dans la présente loi à l'égard d'un membre d'un gouvernement de communauté ou de région.»

Cet amendement est, *mutatis mutandis*, une reprise littérale du nouveau texte de l'article 59 de la Constitution, tel qu'il a été adopté par le Sénat.

Cet amendement est adopté par 12 voix et 1 abstention.

La commission décide de remplacer dans le texte néerlandais le mot «informatiedaden» par le mot «opsporingsdaden».

L'article ainsi amendé est adopté par 11 voix contre 1 et 1 abstention.

Article 4

L'amendement n° 2 de M. Loones, dont la justification est identique à celle de l'amendement n° 1 (voir ci-dessus), est rédigé comme suit:

«Remplacer, dans le texte néerlandais, les mots «zodat hij er kennis van kan nemen» par les mots «zodat deze er kennis van kan nemen.»

L'amendement est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

L'article ainsi amendé est adopté par 11 voix contre 1 et 1 abstention.

Article 5

L'amendement n° 3 de M. Loones, dont la justification est identique à celle de l'amendement n° 1 (voir ci-dessus), est rédigé comme suit:

«Remplacer, dans le texte néerlandais, les mots «waartoe hij het laatst heeft behoord» par les mots «waartoe deze het laatst heeft behoord.»

M. Desmedt dépose un amendement n° 6, qui est rédigé comme suit:

«Entre les mots «de région,» et les mots «la procédure applicable», insérer ce qui suit: «et dans le cas où la personne est à la fois membre ou ancien membre d'un gouvernement de communauté et membre ou ancien membre d'un gouvernement de région,».

Artikel 3

De heer Erdman c.s. dient het amendement nr. 5 in dat luidt als volgt:

«In artikel 3 wordt een nieuw eerste lid ingevoegd, luidende:

«De vervolging in strafzaken bedoeld in deze wet van een lid van een gemeenschaps- of gewestregering kan enkel worden ingesteld door de ambtenaren van het openbaar ministerie en de bevoegde ambtenaren.»

Dit amendement neemt terzake letterlijk de nieuwe tekst van artikel 59 van de Grondwet over, zoals deze recentelijk door de Senaat werd aangenomen.

Dit amendement wordt aangenomen met 12 stemmen, bij 1 onthouding.

De commissie beslist in de Nederlandse tekst het woord «informatiedaden» te vervangen door het woord «opsporingsdaden».

Het aldus geamendeerde artikel wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 1 stem, bij 1 onthouding.

Artikel 4

Het amendement nr. 2 van de heer Loones, dat wordt verantwoord zoals het amendement nr. 1 (zie hoger), luidt als volgt:

«In de Nederlandse tekst de woorden «zodat hij er kennis van kan nemen» vervangen door de woorden «zodat deze er kennis van kan nemen.»

Het amendement wordt aangenomen met eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Het aldus geamendeerde artikel wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 1 stem, bij 1 onthouding.

Artikel 5

Het amendement nr. 3 van de heer Loones, dat wordt verantwoord zoals het amendement nr. 1 (zie hoger), luidt als volgt:

«In de Nederlandse tekst de woorden «waartoe hij het laatst heeft behoord» vervangen door de woorden «waartoe deze het laatst heeft behoord.»

De heer Desmedt dient het amendement nr. 6 in dat luidt als volgt:

«In dit artikel tussen de woorden «van een gemeenschaps- of gewestregering,» en de woorden «is de toe te passen procedure» invoegen de woorden «en wanneer een persoon tegelijkertijd lid of gewezen lid is van een gemeenschapsregering en lid of gewezen lid van een gewestregering,».

Justification

L'article 5 du projet transmis par la Chambre avait pour objectif de rencontrer l'avis du Conseil d'État (p. 3), ce qu'il a réalisé en partie seulement. Le présent amendement vise à rencontrer l'hypothèse où la personne est à la fois membre ou ancien membre d'un Gouvernement de communauté et membre ou ancien membre d'un gouvernement de région sans qu'il soit membre ou ancien membre du gouvernement fédéral. Dans ce cas, la procédure applicable est également celle qui s'applique aux membres du dernier gouvernement auquel il a appartenu.

Cet amendement est donc l'application concrète des remarques formulées en commission sur ce sujet.

MM. Lallemand et consorts déposent l'amendement n° 7, qui est rédigé comme suit:

«Art. 5. — Pour les infractions commises dans l'exercice de ses fonctions par un membre ou un ancien membre de gouvernement de communauté ou de région, le conseil compétent est celui devant lequel l'intéressé a ou avait à rendre compte politiquement de l'exercice de ses fonctions.»

M. Desmedt retire son amendement, à la condition que l'amendement n° 7 soit adopté.

L'amendement n° 7 est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

L'amendement n° 3 devient caduc, vu l'adoption de l'amendement n° 7.

L'article ainsi amendé est adopté par 11 voix contre 1 et 1 abstention.

Article 6

L'article est adopté par 11 voix contre 1 et 1 abstention.

Le projet de loi ainsi amendé a été adopté par 11 voix contre 1 et 1 abstention.

M. Loones, qui est l'auteur de la proposition de révision de l'article 125 de la Constitution, signale qu'il estime préférable de voter sur cette proposition une fois que la réglementation définitive en matière de responsabilité ministérielle aura été élaborée.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 8 membres présents.

Le Rapporteur,
Hugo VANDENBERGHE.

Le Président,
Frank SWAELEN.

Verantwoording

Artikel 5 van het door de Kamer overgezonden ontwerp wil rekening houden met het advies van de Raad van State (blz. 3). Dat is slechts ten dele gebeurd. Dit amendement wil ook het geval in aanmerking nemen waarin een persoon terzelfdertijd lid of gewezen lid is van een gemeenschapsregering en lid of gewezen lid is van een gewestregering, maar geen lid of gewezen lid is van de federale regering. In dat geval is ook de procedure van toepassing die geldt voor de leden van de laatste regering waarvan die persoon deel heeft uitgemaakt.

Dit amendement vormt dus de concrete neerslag van de opmerkingen die de commissie daarover heeft gemaakt.

De heer Lallemand c.s. dient het amendement nr. 7 in dat luidt als volgt:

«Art. 5. — Voor de misdrijven die een lid of een gewezen lid van een gemeenschaps- of gewestregering heeft gepleegd tijdens de uitoefening van zijn ambt, is de bevoegde raad die waaraan de betrokkene politiek verantwoordelijk is of was voor de uitoefening van zijn ambt.»

De heer Desmedt trekt zijn amendement in onder de voorwaarde dat het amendement nr. 7 wordt aangenomen.

Het amendement nr. 7 wordt aangenomen met 11 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Het amendement nr. 3 vervalt door het aannemen van amendement nr. 7.

Het aldus geamendeerde artikel wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 1 stem, bij 1 onthouding.

Artikel 6

Het artikel wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 1 stem, bij 1 onthouding.

Het wetsontwerp, zoals gewijzigd door de amendementen, is aangenomen met 11 stemmen tegen 1 stem, bij 1 onthouding.

De heer Loones, auteur van het voorstel tot herziening van artikel 125 van de Grondwet, geeft te kennen dat hij de stemming over dat voorstel dienstiger acht op het moment dat de definitieve regeling inzake de ministeriële aansprakelijkheid zal worden uitgewerkt.

Dit verslag is eenparig goedgekeurd door de 8 aanwezige leden.

De Rapporteur,
Hugo VANDENBERGHE.

De Voorzitter,
Frank SWAELEN.

**PROJET TRANSMIS
PAR LA CHAMBRE
DES REPRÉSENTANTS**

**Projet de loi spéciale portant exécution temporaire
et partielle de l'article 125
de la Constitution**

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

§ 1er. La présente loi s'applique aux poursuites dirigées contre un membre de gouvernement de communauté ou de région pendant l'exercice de ses fonctions, pour des infractions qu'il aurait commises dans ou en dehors de l'exercice de celles-ci et aux poursuites dirigées contre un ancien membre de gouvernement de communauté ou de région pour des infractions qu'il aurait commises dans l'exercice de ses fonctions.

§ 2. Quant aux infractions visées au § 1er, le conseiller à la Cour de cassation désigné par le premier président de cette cour a les pouvoirs du juge d'instruction et le procureur général près la Cour de cassation les pouvoirs du procureur du Roi, sous réserve des exceptions énoncées dans l'article 3.

Art. 3

Les actes d'information ne peuvent être effectués que par le procureur général près la Cour de cassation ou sur réquisition de celui-ci.

Hors le cas de flagrant délit, l'arrestation ou la mise en détention préventive ne peuvent intervenir qu'en vertu de l'autorisation du conseil concerné. Le conseiller instructeur peut accomplir les actes couverts par l'autorisation.

**TEXTE ADOPTÉ
PAR LA COMMISSION DES
AFFAIRES INSTITUTIONNELLES DU SENAT**

**Projet de loi spéciale portant exécution temporaire
et partielle de l'article 125
de la Constitution**

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

§ 1er. La présente loi s'applique aux poursuites dirigées contre un membre de gouvernement de communauté ou de région pendant l'exercice de ses fonctions, pour des infractions qu'il aurait commises dans ou en dehors de l'exercice de celles-ci et aux poursuites dirigées contre un ancien membre de gouvernement de communauté ou de région pour des infractions qu'il aurait commises dans l'exercice de ses fonctions.

Par dérogation à l'alinéa 1er, la loi ne s'applique pas aux infractions commises dans l'exercice de la fonction de membre du gouvernement fédéral.

§ 2. Quant aux infractions visées au § 1er, le conseiller à la Cour de cassation désigné par le premier président de cette cour a les pouvoirs du juge d'instruction et le procureur général près la Cour de cassation les pouvoirs du procureur du Roi, sous réserve des exceptions énoncées dans l'article 3.

Art. 3

Seuls les officiers du ministère public et les agents compétents peuvent intenter les poursuites en matière répressive mentionnées dans la présente loi à l'égard d'un membre d'un gouvernement de communauté ou de région.

Les actes d'information ne peuvent être effectués que par le procureur général près la Cour de cassation ou sur réquisition de celui-ci.

Hors le cas de flagrant délit, l'arrestation ou la mise en détention préventive ne peuvent intervenir qu'en vertu de l'autorisation du conseil concerné. Le conseiller instructeur peut accomplir les actes couverts par l'autorisation.

**ONTWERP OVERGEZONDEN
DOOR DE KAMER
VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

**Ontwerp van bijzondere wet houdende tijdelijke
en gedeeltelijke uitvoering van artikel 125
van de Grondwet**

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

§ 1. Deze wet is van toepassing op de vervolging die tegen een lid van een gemeenschaps- of gewestregering tijdens de uitoefening van zijn ambt wordt ingesteld wegens misdrijven die hij mocht hebben gepleegd, al dan niet bij de uitoefening van dat ambt, alsmede op de vervolging die tegen een gewezen lid van een gemeenschaps- of gewestregering wordt ingesteld wegens misdrijven die deze bij de uitoefening van zijn ambt mocht hebben gepleegd.

§ 2. Met betrekking tot de bij § 1 bepaalde misdrijven heeft de door de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie aangewezen raadsheer in dat hof de bevoegdheden van een onderzoeksrechter en de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie de bevoegdheden van een procureur des Konings, onder voorbehoud van de uitzonderingen bepaald in artikel 3.

Art. 3

De informatiedaden mogen slechts worden verricht door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie of op vordering van deze laatste.

Behoudens betraping op heterdaad zijn aanhouding of voorlopige hechtenis alleen mogelijk mits de betrokken Raad daartoe zijn toestemming geeft. De raadsheer-onderzoeker kan de handelingen verrichten waarvoor toestemming is verleend.

**TEKST AANGENOMEN DOOR DE
COMMISSIE VOOR DE INSTITUTIONELE
AANGELEGENHEDEN VAN DE SENAAT**

**Ontwerp van bijzondere wet houdende tijdelijke
en gedeeltelijke uitvoering van artikel 125
van de Grondwet**

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

§ 1. Deze wet is van toepassing op de vervolging die tegen een lid van een gemeenschaps- of gewestregering tijdens de uitoefening van zijn ambt wordt ingesteld wegens misdrijven die deze mocht hebben gepleegd, al dan niet bij de uitoefening van dat ambt, alsmede op de vervolging die tegen een gewezen lid van een gemeenschaps- of gewestregering wordt ingesteld wegens misdrijven die deze bij de uitoefening van zijn ambt mocht hebben gepleegd.

In afwijking van het eerste lid is de wet niet van toepassing op misdrijven gepleegd tijdens de uitoefening van het ambt van lid van de federale regering.

§ 2. Met betrekking tot de bij § 1 bepaalde misdrijven heeft de door de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie aangewezen raadsheer in dat hof de bevoegdheden van een onderzoeksrechter en de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie de bevoegdheden van een procureur des Konings, onder voorbehoud van de uitzonderingen bepaald in artikel 3.

Art. 3

De vervolging in strafzaken bedoeld in deze wet van een lid van een gemeenschaps- of gewestregering kan enkel worden ingesteld door de ambtenaren van het openbaar ministerie en de bevoegde ambtenaren.

De opsporingsdaden mogen slechts worden verricht door de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie of op vordering van deze laatste.

Behoudens betraping op heterdaad zijn aanhouding of voorlopige hechtenis alleen mogelijk mits de betrokken Raad daartoe zijn toestemming geeft. De raadsheer-onderzoeker kan de handelingen verrichten waarvoor toestemming is verleend.

**PROJET TRANSMIS
PAR LA CHAMBRE
DES REPRÉSENTANTS**

Les autres mesures de contrainte, notamment les mandats d'amener, les perquisitions, les saisies, les repérages d'appel et les écoutes téléphoniques ainsi que les explorations corporelles, ne peuvent être ordonnées que par un collège composé du conseiller visé à l'article 2, § 2, et de deux autres conseillers à la Cour de cassation désignés par le premier président de cette cour. Le collège statue à la majorité. En ce qui concerne la détention préventive et l'exploration corporelle, il exerce en outre les fonctions de chambre du conseil.

Art. 4

§ 1er. Quand l'instruction est complète, le conseiller à la Cour de cassation visé à l'article 2, § 2, communique son dossier au procureur général près la Cour de cassation, qui le transmet au conseil concerné, accompagné de son réquisitoire.

§ 2. Le conseil concerné statue sur le rapport du conseiller visé à l'article 2, § 2, sur réquisition du procureur général près la Cour de cassation et après avoir entendu le membre de gouvernement de communauté ou de région ou son conseil dans ses conclusions. Quarante-huit heures au moins avant l'audition par le conseil concerné, le dossier doit être mis à la disposition du membre de gouvernement de communauté ou de région afin qu'il puisse en prendre connaissance et s'en faire délivrer une copie.

La procédure se déroule à huis clos.

Art. 5

Dans le cas où la personne est à la fois membre ou ancien membre du gouvernement fédéral et membre ou ancien membre d'un gouvernement de communauté ou de région, la procédure applicable est celle qui s'applique aux membres du dernier gouvernement auquel il a appartenu.

Art. 6

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*. Elle restera en vigueur jusqu'au 1er janvier 1998.

**TEXTE ADOPTÉ
PAR LA COMMISSION DES
AFFAIRES INSTITUTIONNELLES DU SENAT**

Les autres mesures de contrainte, notamment les mandats d'amener, les perquisitions, les saisies, les repérages d'appel et les écoutes téléphoniques ainsi que les explorations corporelles, ne peuvent être ordonnées que par un collège composé du conseiller visé à l'article 2, § 2, et de deux autres conseillers à la Cour de cassation désignés par le premier président de cette cour. Le collège statue à la majorité. En ce qui concerne la détention préventive et l'exploration corporelle, il exerce en outre les fonctions de chambre du conseil.

Art. 4

§ 1er. Quand l'instruction est complète, le conseiller à la Cour de cassation visé à l'article 2, § 2, communique son dossier au procureur général près la Cour de cassation, qui le transmet au conseil concerné, accompagné de son réquisitoire.

§ 2. Le conseil concerné statue sur le rapport du conseiller visé à l'article 2, § 2, sur réquisition du procureur général près la Cour de cassation et après avoir entendu le membre de gouvernement de communauté ou de région ou son conseil dans ses conclusions. Quarante-huit heures au moins avant l'audition par le conseil concerné, le dossier doit être mis à la disposition du membre de gouvernement de communauté ou de région afin qu'il puisse en prendre connaissance et s'en faire délivrer une copie.

La procédure se déroule à huis clos.

Art. 5

Pour les infractions commises dans l'exercice de ses fonctions par un membre ou un ancien membre du gouvernement de communauté ou de région, le conseil compétent est celui devant lequel l'intéressé a ou avait à rendre compte politiquement de l'exercice de ses fonctions.

Art. 6

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*. Elle restera en vigueur jusqu'au 1er janvier 1998.

**ONTWERP OVERGEZONDEN
DOOR DE KAMER
VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

De overige dwangmaatregelen, met name bevelen tot medebrenging, huiszoekingen, inbeslagname-ingen, het opsporen en aftappen van telefoon-gesprekken alsmede onderzoeken aan het lichaam, kunnen slechts worden bevolen door een college dat is samengesteld uit de in artikel 2, § 2, bedoelde raadsheer en twee andere raadsheren in het Hof van Cassatie die door de eerste voorzitter van dat hof werden aangewezen. Het college beslist bij meerderheid. Wat de voorlopige hechtenis en het onderzoek aan het lichaam betreft, oefent het bovendien de functies van raadkamer uit.

Art. 4

§ 1. Wanneer het onderzoek is voltooid, zendt de in artikel 2, § 2, bedoelde raadsheer in het Hof van Cassatie zijn verslag naar de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, die het, samen met zijn voorde- ring, naar de betrokken Raad verzendt.

§ 2. De betrokken Raad doet uitspraak over het verslag van de in artikel 2, § 2, bedoelde raadsheer, op vordering van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en na het lid van de gemeenschaps- of gewestregering dan wel zijn raadsman in zijn conclusies te hebben gehoord. Ten minste achtenveertig uur vóór het verhoor door de betrokken Raad moet het dossier ter beschikking worden gesteld van het lid van de gemeenschaps- of gewestregering zodat hij er kennis van kan nemen en er zich een afschrift van kan laten bezorgen.

De procedure verloopt met gesloten deuren.

Art. 5

Wanneer een persoon tegelijkertijd lid of gewezen lid van de federale regering is, en lid of gewezen lid van een gemeenschaps- of gewestregering, is de toe te passen procedure die welke van toepassing is op de leden van de regering waartoe hij het laatst heeft behoord.

Art. 6

Deze wet treedt in werking op de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*. Zij is van kracht tot 1 januari 1998.

**TEKST AANGENOMEN DOOR DE
COMMISSIE VOOR DE INSTITUTIONELE
AANGELEGENHEDEN VAN DE SENAAT**

De overige dwangmaatregelen, met name bevelen tot medebrenging, huiszoekingen, inbeslagname-ingen, het opsporen en aftappen van telefoon-gesprekken alsmede onderzoeken aan het lichaam, kunnen slechts worden bevolen door een college dat is samengesteld uit de in artikel 2, § 2, bedoelde raadsheer en twee andere raadsheren in het Hof van Cassatie die door de eerste voorzitter van dat hof werden aangewezen. Het college beslist bij meerderheid. Wat de voorlopige hechtenis en het onderzoek aan het lichaam betreft, oefent het bovendien de functies van raadkamer uit.

Art. 4

§ 1. Wanneer het onderzoek is voltooid, zendt de in artikel 2, § 2, bedoelde raadsheer in het Hof van Cassatie zijn verslag naar de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, die het, samen met zijn voorde- ring, naar de betrokken Raad verzendt.

§ 2. De betrokken Raad doet uitspraak over het verslag van de in artikel 2, § 2, bedoelde raadsheer, op vordering van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en na het lid van de gemeenschaps- of gewestregering dan wel zijn raadsman in zijn conclusies te hebben gehoord. Ten minste achtenveertig uur vóór het verhoor door de betrokken Raad moet het dossier ter beschikking worden gesteld van het lid van de gemeenschaps- of gewestregering zodat deze er kennis van kan nemen en er zich een afschrift van kan laten bezorgen.

De procedure verloopt met gesloten deuren.

Art. 5

Voor de misdrijven die een lid of een gewezen lid van een gemeenschaps- of gewestregering heeft gepleegd tijdens de uitoefening van zijn ambt, is de bevoegde Raad die waaraan de betrokkene politiek verantwoordelijk is of was voor de uitoefening van zijn ambt.

Art. 6

Deze wet treedt in werking op de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*. Zij is van kracht tot 1 januari 1998.